

**Het Misdrijf
&
Schuld**

Het Misdrijf

&

Schuld

**Over de gevolgen van een onbestaande
vrije wil**

Pleidooi voor een schuldloos strafrecht

Jan Verplaetse

Het Misdrijf & Schuld
Jan Verplaetse

© Lefebvre Sarrut Belgium NV, Brussel, 2020
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel
ISBN: 978-2-8079-1959-4
Depot: 2020/0031/147
NUR 824

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

Inhoudstafel

Voorwoord. De onvrije wil: de ‘unconvenient truth’ van het strafrecht . . .	1
<i>Christine MUSSCHE</i>	
1. Schuld onder de schedel? Een rechtsfilosofisch essay	5
<i>Jan VERPLAETSE</i>	
Inleiding	5
1.1. Het vrijwilsceptische basisinzicht uiteengezet	12
1.1.1. “Hoe is het toch mogelijk dat iemand zoiets doet?” (W.F. Hermans).	12
1.1.2. “Het bericht had zijn brein nog niet bereikt” (over een vader die zijn kind in zijn wagen vergat)	17
1.1.3. Vier principes van causaliteit	23
1.1.4. Het compatibilistische verweer	27
1.2. Het vrijwilsceptische basisinzicht veralgemeend.	32
1.2.1. Het eerste verhaal	35
1.2.2. Het tweede verhaal	40
1.2.3. Het derde verhaal	44
1.2.4. Het vierde verhaal of terug naar de realiteit	48
1.3. Het vrijwilsceptische basisinzicht toegepast.	53
1.3.1. Schuld als noodzakelijke illusie?	54
1.3.2. Het Zweedse alternatief	60
1.3.3. Enkele concrete voorstellen	64
Besluit	72
Bibliografie	75
REPLIEKEN	81
2. Waar een wil is, is een weg ... Brengt een filosofisch perspectief de aanzet tot verandering van de schuldvraag in het recht?	83
<i>Bart DE MOOR</i>	
3. Schuld onder de schedel?	91
<i>Dr. Liesbet DE KOCK en Henri HEIMANS</i>	
3.1. De vrije wil gewikt en gewogen: wetenschap, rede en ethiek.	91
3.1.1. Erst kommt das Fressen	91
3.1.2. Wetenschap en de vrije wil	92
3.1.3. Vrijwilscepticisme en redelijkheid	97
3.1.4. Causaal determinisme in de praktijk: strafrecht versus zorg.	101
Besluit	103
3.2. De realiteit van het rechtspreken	104
3.2.1. De zoektocht van een rechter op rust	104

3.2.2. Retributivisme: schuld als voorwaarde voor straf of schuld als verantwoording voor morele vergelding?	105
3.2.3. Tussen droom en daad: humaan strafrecht en haar institutionele voorwaarden.	106
4. Vrije wil en strafrecht: partners in crime?	109
<i>Prof. dr. Joëlle ROZIE</i>	
4.1. Inleiding en probleemstelling	109
4.2. De vrije wil en het hieraan verbonden schuldstrafrecht: een <i>conditio sine qua non</i> in het straf(proces)recht	112
4.3. Het strafrecht is hoe dan ook dringend aan hervorming toe	115